

היום נלמד בעזרת ה':

שקלים דף יח

והא תני (= שנינו בבריתא) השולחן: השולחן עמד בחלק הצפוני של ההיכל, המנורה בחלק הדרומי, והמזבח באמצע אך לא ביניהם אלא מתחתם כלומר קרוב יותר לכניסה. ההיכל אורכו 20 אמה וקודש הוקדשים אורכו 10 אמה סה"כ אורך הבית 30 אמה (-מידות המשכן). כל הכלים הללו עמדו לאחר השליש הראשון של הבית, דהיינו בעשר אמות הפנימיות של ההיכל.

עשר מנורות: שעשה שלמה לא עמדו חמישה בצפון וחמישה בדרום, אלא חמישה מימין מנורת משה וחמישה משמאלה (נ.ב. לכאורה הכוונה שהם עמדו בשתי שורות בדרום וביניהם עמדה המנורה). נחלקו הדעות האם היה מדליק את האש רק מהמנורה של משה או מכולן.

מכלות זהב: הגמרא דורשת את לשון הפסוק שהמנורות 'כילו' את הזהב של שלמה, מכיון שמכל 1000 כיכרות זהב, זיקקם בכור זיקוק אחר זיקוק עד שיצאה לו כיכר אחת. ואמנם המנורה שעשה משה היתה יתירה דינר ואפילו שזיקקו אותה לא חסרה כלום – מכיון שהיא כבר היתה מזוקקת וכשהיא כבר מזוקקת לגמרי אין הזיקוק מוריד ממנה כלום, מה שאין כן בזהב שלמה שהיה לפני הזיקוק.

משנה: המשנה מבארת מה שימשו שלושה עשר השופרות שהיו במקדש, ומה היה כתוב עליהם:

תקלין חדתי: שקלים חדשים, ובו נתנו את מחצית השקל שבכל שנה. **תקלין עתיקין:** שקלים ישנים, ומי שלא הביא מחצית השקל בשנה שעברה היה נותן אותו בשנה שלאחריה.

קנין: היה משמש לצורך קניית תורים (= יונים גדולים) למי שהתנדב. **גוזלי עולה:** היה משמש לצורך קניית בני יונה (= יונים קטנים) למי שהתנדב. לדעת רבי יהודה במעות של שופרות אלו היו קונים רק עולת העוף של נדבה ולא של חובה. ולדעת חכמים

(המשך בדף הבא ↓)

השופר שהיה כתוב עליו 'קנין' היה משמש לקניית קיני חובה (= שמביאים זב וזבה, יולדת ומצורע עניים) אחד לחטאת ואחד לעולה, ומהשופר שכתוב עליו 'גוזלי עולה' היו קונים קיני נדבה וכולם עולות.

ששה לנדבה וכו': כלומה 6 השופרות שכתוב עליהם 'נדבה' היו משמשים לקניית בהמות לעולה, שהבשר כולו לה' (= למזבח) והעורות לכהנים.

דין זה למדנו ממדרש שדרש יהודע כהן גדול (= שהיה בזמן בית המקדש הראשון), נאמר לעניין קרבן אשם "אָשֶׁם הוּא אָשֶׁם אָשֶׁם לֵה", שמתחילת הפסוק משמע שדינו כסתם אשם שנאכל לכהנים, ואילו מסוף הפסוק משמע שכולו לה', ואמר יהודע שזה הכלל - מי שהפריש מעות לקרבן חטאת או אשם וקנה בהם את הקרבן ונתרו לו חלק מהמעות, יקנה בהם עולות שבשרם לה' והעורות לכהנים. נמצא שהפסוק מובן - אָשֶׁם לֵה' נאמר על הבשר, ואָשֶׁם הוּא נאמר על העורות.

ואומר וכו': כלומר בספר מלכים מצאנו שהוא דרש כן, שנאמר "כִּסְף אָשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוּבָא בֵּית ה', לְפָנֵינוּ יְהוָה", והרי אסור לכהנים לקחת כסף שהוקדש לאשם וחטאת? אלא בהכרח שכוונת הפסוק שכסף שנתר מדמי אשם או חטאת כנ"ל מקריבים ממנו עולות שעורותיהם לכהנים.

גמרא: ביאור שיטת רבי יהודה שבמשנה: לדעתו לא היה שופר של קיני חובה, משום שחששו שמא תמות אחת מן הנשים שנתנו את דמי חטאת העוף בשופר, ונמצא שמעורב כאן דמי 'חטאות מתות' עם דמי שאר הקינים, והדין הוא שכל המעות שבשופר נאסרות.

קושיא מבריייתא: האשה שאמרה 'הרי עלי קו' (= הכוונה לקן שהיא חייבת בו כגון על לידה או זיבה ולא קן נדבה), מביאה דמי קן ונותנת אותו בשופר שבמקדש, ומותר לה לאכול קדשים כבר בערב, משום שהיא סומכת על הכהנים שיקריבו את הקן באותו יום, וכן הכהן לא חושש שמא מעורב בשופר דמי חטאות מתות.

תירוץ: רבי יהודה סובר שלא עושים שופר לקיני חובה שמא נדע בוודאות שמתה אחת מהנשים, ואז לא נוכל להקריב את שאר הקינים בגלל דמי החטאת שמתו בעליה המעורבים בהם, אבל באמת אם לא נודע שמתה אחת מהנשים שהביאו דמי קיני חטאת אין אנו חוששים שמא אחת מהנשים מתה.

קושיא: מדוע לא עושים שופר בגלל החשש הנ"ל? והרי אם תמות אחת מהנשים אפשר לתקן את כל המעות ע"י שנזרוק ארבעה זוזים (= דמי יונה או תור) לנהר, ונאמר שהוברר הדבר שהם המעות של האשה שמתה והשאר מותרים בהקרבה. **תירוץ:** לדעת רבי יהודה אין 'ברירה', ולכן אי אפשר לומר שהוברר הדבר שאלו המעות של האשה שמתה, וממילא כל המעות אסורים.

רבי יוסה בי רבי בון אמר וכו': מי שאמר 'הרי עלי עץ למזבח' (= 'עץ' בלשון יחיד), מביא גזיר עץ אחד, משום שכל עץ משני גזירי העצים שהיו מקריבים על המזבח הוא נחשב לקרבן בפני עצמו. וכפי שלמדנו במס' יומא - שקרבן התמיד היה קרב באחד עשר כהנים, ושנים מהם היו נושאים בידם שני גזירי עצים (= כל כהן גזיר אחד), מוכח שכל גזיר הוא קרבן בפני עצמו.

שיעורם של העצים:

לדעת ר"י בן לוי: כל אחד מהם עוביו אמה, באמה 'שוחקת' (= אמה שיש בה שישה טפחים), ורוחבן באמה 'גדומה' (= אמה שיש בה חמישה טפחים). **לדעת רבי חוני:** עוביים כמין טורטני (= קנה מאזניים שעוביו כל שהוא).

לבונה לא יפחות מקומץ: מקור הדברים נלמד מ'אזכרה' שנאמרה בלחם הפנים, שהיא קומץ הלבונה. ואף שבלחם הפנים צריך להביא ב' קומצים, כאן מספיק אחד. אך מכיון שלחם הפנים עצמו נלמד ממנחת חוטא, ושם צריך שכל קומץ יהיה מלא בפני עצמו (ולא מועיל שהקומץ השני יהא יותר גדול וישלים אותו). מוכח שכל קומץ הוא קרבן בפני עצמו, וכאן שצריך להביא קרבן אחד מביא קומץ אחד.

ומכאן למדו גם שהמביא לבונה בנדבה, צריך להביא לפי קומצו של הכהן, מכיון שלומדים זאת ממנחת חוטא שהקומץ שלה נקבע לפי הכהן. אמנם רבי חזקיה חולק שיכול להביא לפי קומץ הבעלים (כי זו הנדבה שנדב).

זהב לא יפחות וכו': האומר 'הרי עלי זהב לבדק הבית', יביא לפחות דינר זהב. וזה כאשר הזכיר 'צורה', כלומר שאמר 'הרי עלי מטבע זהב', אבל אם לא הזכיר 'צורה' יכול להביא אפילו מזלג קטן מזהב.